

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 232/03-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. februára 2004 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Auxta prerokoval sťažnosť MVDr. V. J. N. e C., bytom P., zastúpenej advokátkou JUDr. H. K., K., ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1267/98, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MVDr. V. J. N. e C. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1267/98 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1267/98 konal bez zbytočných prietáhov.

3. MVDr. V. J. N. e C. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť MVDr. V. J. N. e C trovy právneho zastúpenia v sume 8 796 Sk (slovom osemtisíc sedemstodevät' desiatšesť slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. H. K., K., do jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 232/03-10 z 10. decembra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť MVDr. V. J. N. e C., bytom P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1267/98.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla že súdne konanie na okresnom súde začalo na základe ňou podanej žaloby 19. mája 1998. Pojednávania boli nariadené na 27. máj 1999, 3. september 1999, 10. február 2000, 15. marec 2001, 11. október 2001 a 1. apríl 2003.

Vzhľadom na priet'ahy v konaní sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne 24. októbra 2003 podala sťažnosť predsedovi okresného súdu. Dňa 11. novembra 2003 bola jej právnej zástupkyne doručená odpoveď na predmetnú sťažnosť, v ktorej predseda súdu konštatoval, že sťažnosť je čiastočne dôvodná.

Od začiatku súdneho konania do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu uplynulo viac ako šesť rokov a v predmetnom konaní nebolo vydané rozhodnutie vo veci samej.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľka navrhla ústavnému súdu, aby „*nálezom rozhodol*“:

1. Základné právo sťažovateľa, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, zaručené ustanovením článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, bolo v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod č. k. 19 C 1267/98, porušené.

2. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 200.000,- Sk, ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohoto rozhodnutia.

3. Porušovateľ je povinný sťažovateľovi nahradiť trovy súdneho konania“.

Priznanie primeraného finančného zadostučinenia odôvodňuje sťažovateľka psychickým stavom neistoty a nervozity. Nervozitu v nej vyvoláva skutočnosť, či vôbec bude možné po uplynutí takej neúmerne dlhej doby aj v prípade jej úspechu vo veci uspokojenie jej nároku. Súd vo veci nerozhodol, čo v nej vyvoláva stav neistoty ktorý trvá už niekoľko rokov.

Na základe výzvy ústavného súdu účastníci konania - okresný súd listom sp. zn. Spr. 65/04 z 23. januára 2004 a sťažovateľka listom zo 6. februára 2004 - súhlasili, aby ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti, k nej pripojených písomností a vyjadrení účastníkov konania zistil, že sťažovateľka sa žalobou podanou 19. mája 1998 okresnému súdu domáhala zaplataenia 733 000 Sk za škodu spôsobenú žalovanými.

Okresný súd v uvedenej veci urobil nasledovné úkony:

- 22. jún 1998 - okresný súd vyzval sťažovateľku na úhradu súdneho poplatku, ktorý bol zaplatený 1. júla 1998,
- 29. september 1998 - okresný súd vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k žalobe,
- 27. máj 1999 - uskutočnilo sa pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu neprítomnosti sťažovateľky (trvalé bydlisko má v zahraničí),
- 3. september 1999 - bez predvolania sa dostavila na súd sťažovateľka a jej výpoveď bola zapísaná v úradnom zázname,
- 10. február 2000 - konalo sa pojednávanie, na ktorom bola vypočutá svedkyňa a ktoré bolo odročené na neurčito za účelom predvolania svedkov,
- 15. marec 2001 - pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom zistenia adresy žalovaných,
- 11. október 2001 - pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu neúčasti žalovaných,
- 1. apríl 2003 - pojednávanie bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania,
- 27. október 2003 - bolo vydané uznesenie o ustanovení znalca.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 65/04 z 23. januára 2004 uviedol „... je nutné konštatovať, že v danom konaní skutočne došlo k prieťahom v rozsahu, ako som to uviedol v odpovedi na sťažnosť sťažovateľky dňa 30. 10. 2003. Uvedenú situáciu spôsobili predovšetkým objektívne okolnosti, a to veľký počet nevybavených vecí v súdnom oddelení JUDr. P. K., ktorých je 888, ako aj skutková obtiažnosť prejednávanej veci“. Predseda okresného súdu uvádza, že spor nemožno považovať za skutkovo jednoduchý, neodôvodnil však prečo. Napriek tomu, že spor nebol skutkovo jednoduchý a rozhodnutie súdu záviselo od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, okresný súd nariadil znalecké dokazovanie až 65 mesiacov po podaní žaloby.

Sťažovateľka podala okresnému súdu urgencie vo veci nariadenia termínu pojednávania 11. júla 2001, 6. septembra 2001, 21. marca 2002, 24. mája 2002 a 21. augusta 2002 a predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní 24. októbra 2003.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Článok 48 ods. 2 ústavy ustanovuje právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 98/99, II. ÚS 64/99).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť vecí (1), správanie účastníkov konania (2) a spôsob, akým v konaní postupoval súd (3).

1) Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť vecí“, ústavný súd konanie o náhradu škody nehodnotí ako zložitú vec. Z právneho hľadiska ide o problematiku, ktorá je upravená príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, ktorých výklad je ustálený aj v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov.

2) Pokiaľ ide o správanie účastníka konania vo veci sp. zn. 19 C 1267/98, toto neprispelo k namietaným zbytočným prietahom v konaní a ani k doterajšej dĺžke súdneho

konania. Je pravdou, že sťažovateľka nebola prítomná na pojednávaní 27. mája 1999 (má trvalé bydlisko v zahraničí), ale bola vypočutá 3. septembra 2003 a jej výpoveď bola zapísaná v úradnom zázname, na pojednávaniach ju pravidelne zastupovala jej právna zástupkyňa, a tak možno konštatovať, že sťažovateľka neprispela k namietaným priet'ahom v konaní a k celkovej dĺžke konania.

3) Tretím kritériom, na základe ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd vyhodnotil ako nečinnosť okresného súdu obdobia:

- od 1. júla 1998 (zaplatenie súdneho poplatku) do 27. mája 1999 (súdne pojednávanie), t. j. v trvaní vyše 10 mesiacov,
- od 10. februára 2000 (súdne pojednávanie) do 15. marca 2001 (súdne pojednávanie), t. j. v trvaní 13 mesiacov,
- od 16. marca 2001 do 11. októbra 2001, t. j. v trvaní takmer 7 mesiacov (interval medzi dvoma súdnymi pojednávaniami),
- od 12. októbra 2001 (súdne pojednávanie) do 1. apríla 2003 (súdne pojednávanie), t. j. v trvaní vyše 17 mesiacov.

Celková doba nečinnosti okresného súdu v konaní je v zmysle uvedeného prehľadu 47 mesiacov.

Ústavný súd zistil, že v niektorých prípadoch konania chýbala okresnému súdu efektívnosť a účelnosť úkonov. Za také možno kvalifikovať nariadenie pojednávania na 10. február 2000, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom predvolania svedkov. Ďalšie pojednávania nariadené až na 15. marec 2001 a 11. október 2001 boli odročené na neurčito za účelom zistenia adresy žalovaných, pojednávanie 1. apríla 2003 bolo odročené z dôvodu ustanovenia znalca (65 mesiacov po podaní žaloby). Uvedený neefektívny postup okresného súdu hodnotí ústavný súd za taký, ktorý nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v konaní sp. zn. 19 C 1267/98 porušil základné práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto porušil označené práva alebo slobody, vo veci konal. Preto ústavný súd uložil okresnému súdu, aby v konaní o návrhu sťažovateľky konal a rozhodol bez zbytočných prietáhov v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku [(§ 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa ods. 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti z dôvodu pretrvávajúcich prietáhov a vysokej miery právnej neistoty žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 200 000 Sk.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a prihliadajúc na dôvody uvádzané sťažovateľkou (najmä dôvod pretrvávajúcej právnej neistoty) ako aj na potrebu zavŕšenia ochrany jej základného práva uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. H. K., K. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľke úhradu trov konania v hodnote 8 796 Sk, a to za dva úkony právnej služby v hodnote 4 270 Sk - príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie podania vo veci samej [§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Základom za dva úkony právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk. Ústavný súd priznal právnomu zástupcovi sťažovateľky dvakrát náhradu režijného paušálu po 128 Sk (§ 19 vyhlášky).

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2004